

Utrecht, 2 maart 2010
Pythagoraslaan 101
Tel. 030-2589111

Afdeling : AVV
Nummer : 2010ONT252224

Onderwerp: Schriftelijke vragen ex art. 47 van het Reglement van Orde aan het college van GS, gesteld door W. Bodewitz, Partij voor de Dieren, betreffende de afnemende hazenpopulatie.

Onderwerp: Schriftelijke vragen ex art. 47 van het Reglement van Orde aan het college van GS, gesteld door W. Bodewitz, Partij voor de Dieren, betreffende de afnemende hazenpopulatie.

Geacht College van Gedeputeerde Staten,

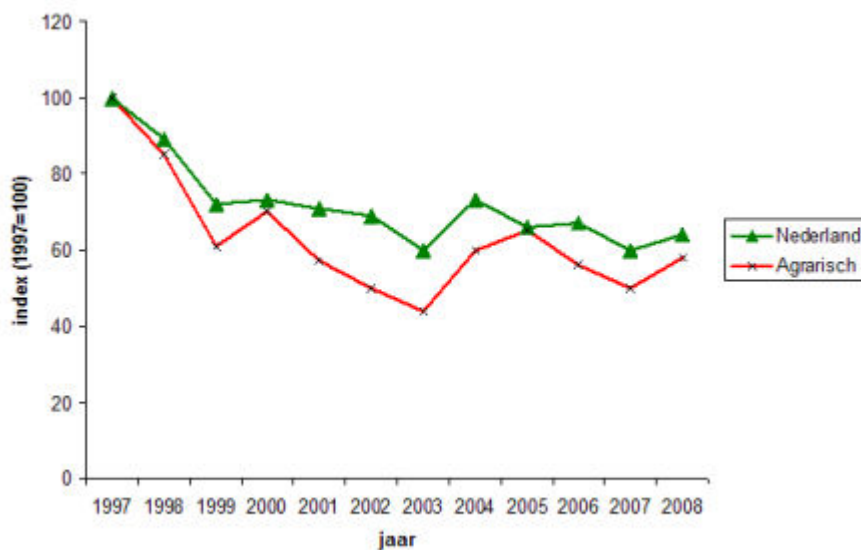
Toelichting

In december 2009 hebben er meerdere persberichten in de kranten gestaan over het feit dat het niet goed gaat met de hazen in Nederland.¹ De hazenpopulatie is in het afgelopen decennium met 30% afgenomen. Dat blijkt uit onderzoek van de Zoogdierenvereniging samen met SOVON en het CBS.

Door de verstedelijking en het verdwijnen van ruigten in het cultuurlandschap boet het leefgebied van hazen in toenemende mate in. Behalve de intensivering van de landbouw vormt de jacht een constante reducerende factor op de hazenpopulatie. Zowel door de plezierjacht als door de jacht op basis van ontheffingen staat deze soort onder vuur. Zo wordt in onze provincie ieder jaar een vergunning afgegeven voor het bestrijden van hazen.

---

¹ <http://www.frieschdagblad.nl/index.asp?artID=47142>

2

hazenstand 1997/2008

Sinds een aanzienlijke reductie van de hazenpopulatie in de jaren '70 heeft de soort zich niet meer hersteld. De populatie is zelfs t.o.v. 1950 met 25 tot 50 % afgenomen.³ Vertaald in de internationale beoordeling van het vóórkomen van een bepaalde diersoort is de haas verschoven van de categorie Least Concern naar **Near Threatened**. Nu er opnieuw een daling heeft plaatsgevonden in de al gereduceerde hazenpopulatie, denken wij dat het nodig is om het huidige beleid onder de loop te leggen en zodanig aan te passen dat de hazen niet nog verder opschuiven in de ladder van bedreigde diersoorten.

Graag willen we u hierover een aantal vragen voorleggen:

- 1.) Hoeveel hazen zijn er in de provincie Utrecht in de periode 1997-2009 afgeschoten in het kader van de jacht, en hoeveel in het kader van schadebestrijding?
- 2.) Zijn er gebieden in beheer van de provincie, waarvan de jachtrechten door de provincie verhuurd worden? Welke gebieden zijn dat?

Het Faunabeheerplan geeft aan dat er geen trendbeeld is van de hazenpopulatie in Utrecht. Wel bekend is dat de populatie vanaf 1970, en vervolgens vanaf 1997, sterk is afgenomen.⁴ Met een beter beeld van de provinciale populatieomvang zouden we de ernst van deze afname in kunnen schatten. Indien nodig zouden op basis hiervan maatregelen kunnen worden genomen.

- 3.) Kunt u aangeven of er momenteel inzet gepleegd wordt om een beeld te verkrijgen van de provinciale hazenpopulatie? Hoe en in samenwerking met welke organisatie zou deze peiling het best kunnen plaatsvinden?

² <http://www.zoogdiervereniging.nl/node/806>

³ <http://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwewite/Projecten/downloads/2007RodeLijst.pdf>

⁴ <http://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwewite/Projecten/downloads/2007RodeLijst.pdf>

4.) Recent is een ontheffing afgegeven voor bestrijding van de haas in het kader van het voorkomen van schade aan fruitboomgaarden. Omdat er in het verleden schade is toegebracht door hazen bij één van de boomgaarden, wordt er ieder jaar een vergunning afgegeven ter voorkoming van schade. Aangezien de populatie en daarmee de dichtheid van de hazen wisselt, is het echter niet zonder meer te verwachten dat deze schade élk jaar optreedt. Aan de hand van welke gegevens wordt bepaald of er 'te verwachten belangrijke schade' zal optreden?

5.) Als preventieve maatregelen tegen de knaagschade aan de onderste takken van fruitbomen is er snoeihout gedeponereerd in de hoop dat de hazen hiervan gebruik maken, en zijn er afrasteringen geplaatst. Een deugdelijk raster is, volgens de ontheffing, een vereiste. Kunt u uitleggen hoe de hazen, ondanks het deugdelijke raster, toch bij de fruitbomen geraken?

6.) Het Faunabeheerplan impliceert door haar titel dat er naast een reducerend beheer, ook een beheer zou moeten plaatsvinden ten gunste van een populatie. Wat vindt u van het idee om in een volgend Faunabeheerplan behalve de redenen voor het reduceren van een soort, ook de ecologische en landschappelijke elementen op te nemen die van belang zijn voor de soorten (de habitats) en daarbij de negatieve of positieve ontwikkelingen van de kwaliteit en het areaal van deze verschillende habitats weer te geven?

Een sterk reducerende factor op de hazenpopulatie zijn de ontwikkelingen en uitbreidingen in de intensieve landbouw. Het cultuurlandschap is dusdanig veranderd dat het heeft ingeboet op de aantrekkelijkheid als leefgebied voor hazen. Een aantal kleine aanpassingen in het agrarisch beheer hebben volgens de Zoogdierenvereniging een gunstig effect op de hazen: Het opdelen van percelen en deze afwisselend maaien; van binnen naar buiten maaien; kettingen voor de maaimachines waardoor de dieren gewaarschuwd worden, en verder: kleinere gewasseneenheden en ruige perceelranden.

7.) Kunt u aangeven in hoeverre dit soort maatregelen al worden toegepast in het kader van het weidevogelbeheer? Hoe zou er een uitbreiding van dit soort aanpassingen gerealiseerd kunnen worden?

Gelukkig bestaan er subsidiemogelijkheden voor de aanleg en het onderhoud van kleine landschappelijke elementen. Deze vormen een belangrijk onderdeel in het habitat van diverse diersoorten, waaronder de haas. Toch is het voor particulieren nog steeds aantrekkelijk om soms eeuwenoude elementen uit het landschap te verwijderen ten behoeve van een efficiënt onderhoud en bedrijfsvoering. Waar natuur, landbouwgrond, bedrijfs- en woongebieden duidelijk gedifferentieerd zijn en in kaart gebracht, beperkt de natuur zich uiteraard niet tot de gebieden die haar zijn toebedeeld. Kleine en soms eeuwenoude elementen in het cultuur- landschap vormen onmisbare schakels tussen natuur- en cultuurgrond voor met name de fauna.

9.) Zou het mogelijk zijn deze elementen in kaart te brengen, en een vergunning of betaling te koppelen aan het verwijderen van deze elementen, wellicht via de Verordening bescherming Natuur en Landschap of de natuurbeschermingswet? Op welke andere wijze zou de provincie kunnen werken aan het versterken van het behoud of het herstel van deze elementen?

Door de toenemende verstedelijking speelt naast de kwalitatieve achteruitgang ook de kwantitatieve afname van geschikt habitat een grote rol. Meestal krijgen zowel de flora als de fauna weinig tot geen ruimte toebedeeld in nieuwbouwwijken en bedrijventerreinen. Rijnenburg lijkt een positieve uitzondering hierop: 'Wonen in het landschap' is hierin het uitgangspunt, en het duurzaam ontwikkelen van het gebied vormt een centrale rol. Het 'klimaatatelier' waarin de provincie deel heeft is hiervoor verantwoordelijk. Het streven naar nieuwbouw waarin een duurzame balans tussen de belangen van mens en milieu centraal staat, vinden we een goede ontwikkeling. Wel vragen we ons hierbij af in hoeverre bij de ontwikkeling van het gebied rekening wordt gehouden met de reeds aanwezige fauna. Uit reacties en acties van omwonenden blijkt bijvoorbeeld de aanwezige fauna bij de ontwikkeling van sportpark Rijnvliet in de Strijkviertelpolder (in de

gemeente Utrecht) geen uitlooptmogelijkheid te hebben; behalve via een autoweg. Een toename in de aanrijdingen van hazen vormt naast de verstedelijking en de intensivering van de landbouw een volgende reducerende factor op de populatie.

10.) Hoe zal er bij de ontwikkeling van Rijnenburg tijdens de werkzaamheden rekening gehouden worden met de aanwezige fauna?

11.) Is er ná ontwikkeling van dit gebied een even hoge soortendichtheid van de oorspronkelijke diersoorten te verwachten als vóór de ontwikkeling? Zo nee, hoe wordt dit habitatverlies gecompenseerd?

12.) Om het verlies aan habitat voor hazen maar ook voor andere dieren een halt toe te roepen, vroegen wij ons af of het mogelijk is om (bijv. via het RO-instrumentarium) ook voor gebieden buiten de EHS een compensatie element te ontwikkelen waarbij het verdwijnen van habitat op de ene plek, gecompenseerd wordt door het geschikt maken van habitat op een andere plek. Wordt er reeds een balans hiervan bijgehouden? Wat zijn de mogelijkheden hiertoe?

Namens de fractie van Partij voor de Dieren en hoogachtend,

W. Bodewitz